

## COOPERAREA JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ ÎNTRE ROMÂNIA ȘI ALTE STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

Conf. univ. dr. Florentina Olimpia Muțiu  
Facultatea de Drept și Științe Administrative  
Universitatea de Vest Timișoara

**Abstract:** *In accordance with the requirements of the European area of freedom, security and justice, enhancing the judicial cooperation in criminal matters between Romania and other EU member states takes into account: implementation of programs and actions of the European Union concerning the prevention of and fight against organised crime; promoting the direct judicial cooperation in criminal matters between courts/prosecutor's offices of EU member states, with responsibilities in the fight against organised crime (the European Arrest Warrant and the surrender procedures between Member States; the letters rogatory; hearings by videoconference; joint investigation teams; the cross-border surveillance; mutual legal assistance in criminal matters between EU member states); the respect of the provisions of European Convention on Human Rights regarding the right to defense and to fair trial within criminal proceedings; improving information on the judicial system, criminal law and criminal procedure of the EU member states by the authorities with responsibilities in international cooperation in criminal matters.*

**Key terms:** *judicial cooperation in criminal matters; best practices; European judicial area; European area of freedom, security and justice; organised crime.*

Construcția spațiului judiciar penal european și realizarea sa implică din partea Uniunii Europene și a statelor membre respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și, în particular, a garanțiilor procesuale pe care le proclamă în materie penală Convenția Europeană a Drepturilor Omului (respectare care este asigurată atât de Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg, cât și de Curtea de Justiție a Comunităților Europene de la Luxemburg)<sup>1</sup>. În cadrul spațiului judiciar comun al Uniunii Europene, cooperarea judiciară în materie penală se desfășoară în temeiul unor instrumente comunitare care au la bază principiile recunoașterii și încrederii reciproce<sup>2</sup>.

Printre instrumentele juridice adoptate de Consiliul Uniunii Europene în lupta împotriva criminalității organizate, remarcăm Planul de Acțiune pentru combaterea crimei organizate adoptat de Consiliu în 28 aprilie 1997 (97/C 251/01), precum și Acțiunea Comună adoptată de Consiliu în baza art. K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană referitoare la incriminarea participării la o organizație criminală în statele membre ale Uniunii Europene

---

<sup>1</sup> Kerchov de, Gilles, "L'espace judiciaire pénal européen après Amsterdam et le sommet de Tampere", în Kerchov de, Gilles, Weyembergh, Anne (eds.), *Vers un espace judiciaire pénal européen. Towards a European Judicial Criminal Area*, Editions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 2000, pp. 3-19.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan., (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008, disponibil la [http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx).

(98/733/JAI) – Acțiune care vizează: cooperarea consolidată între statele membre ale Uniunii Europene; abordarea comună în problematica referitoare la participanții la activitatea organizațiilor criminale; aplicarea măsurilor pentru protecția martorilor și a colaboratorilor din justiție; garantarea unui proces echitabil; cooperarea judiciară eficientă în cazul anchetelor și a urmăririlor penale; respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului<sup>1</sup>.

În contextul preocupărilor pentru intensificarea cooperării judiciare în materie penală, la nivelul Uniunii Europene au fost elaborate: Acțiunea Comună nr. 98/427/JAI din 29 iunie 1998 adoptată de Consiliu în temeiul articolului K. 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană referitoare la bunele practici de asistență judiciară în materie penală; Acțiunea Comună nr. 96/277/JAI din 22 aprilie 1996 adoptată de Consiliu în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană referitoare la crearea unui cadru pentru schimbul de magistrați de legătură, în scopul îmbunătățirii cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene; Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre - modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009; Decizia-cadru nr. 2002/630/JAI din 22 iulie 2002 a Consiliului Uniunii Europene referitoare la stabilirea programului cadru privind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală; Decizia Consiliului nr. 98/428/JAI din 29 iunie 1998 pentru crearea unei Rețele Judiciare Europene; Decizia Consiliului nr. 2001/427/JAI din 28 mai 2001 de instituire a unei rețele europene de prevenire a criminalității; Decizia Consiliului Uniunii Europene nr. 2003/170/JAI din 27 februarie 2003 privind folosirea comună de agenți de legătură detașați în străinătate de autoritățile de aplicare a legii ale Statelor Membre; Decizia Consiliului nr. 2002/996/JAI care stabilește mecanismul pentru evaluarea sistemelor de drept și implementarea acestora la nivel național în lupta împotriva terorismului.

Tratatul de la Lisabona - Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene<sup>2</sup> cuprinde dispoziții referitoare la Cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Titlului V referitor la Spațiul de libertate, securitate și justiție (Capitolul 4).

În conformitate cu prevederile alineatului 1 al articolului 82(ex-articolul 31 TUE), cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii Europene se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în domeniile prevăzute la alineatul (2) și la articolul 83. Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă măsurile privind: (a) instituirea unor norme și proceduri care să asigure recunoașterea, în întreaga Uniune, a tuturor categoriilor de hotărâri judecătorești și decizii judiciare; (b) prevenirea și soluționarea conflictelor de competență între statele membre; (c) sprijinirea formării profesionale a magistraților și a personalului din justiție; (d) facilitarea cooperării dintre autoritățile judiciare sau echivalente ale statelor membre în materie de urmărire penală și executare a deciziilor.

---

<sup>1</sup> Nunzi, Alfredo, *“La Convenzione delle Nazioni Unite contro la criminalità organizzata transnazionale”* în Cherif Bassiouni, M., (a cura di), *La cooperazione internazionale per la prevenzione e la repressione della criminalità organizzata e del terrorismo*, Giuffrè Editore, Milano, 2005, pp. 213-232.

<sup>2</sup> Tratatul de la Lisabona -Versiune consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, Brussels, 30 April 2008, disponibil la [http://europa.eu/lisbon\\_treaty/index\\_ro.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/index_ro.htm).

În măsura în care este necesar, pentru a facilita recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, precum și cooperarea polițienească și judiciară în materie penală cu dimensiune transfrontalieră, art. 82 alin. 2 precizează că Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin directive în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot stabili norme minime care iau în considerare diferențele existente între tradițiile juridice și sistemele de drept ale statelor membre. Acestea se referă la: (a) admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre; (b) drepturile persoanelor în procedura penală; (c) drepturile victimelor criminalității; (d) alte elemente speciale ale procedurii penale pe care Consiliul le-a identificat în prealabil printr-o decizie; pentru adoptarea acestei decizii, Consiliul hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European. Adoptarea normelor minime prevăzute la prezentul alineat nu împiedică statele membre să mențină sau să adopte un nivel mai ridicat de protecție a persoanelor.

În cazul în care un membru al Consiliului consideră că un proiect de directivă prevăzut la alineatul (2) ar aduce atingere aspectelor fundamentale ale sistemului său de justiție penală, potrivit prevederilor art. 82 alin. 3, acesta poate solicita sesizarea Consiliului European. În această situație, procedura legislativă ordinară se suspendă. După dezbateri, în caz de consens, Consiliul European, în termen de patru luni de la suspendare, retrimite proiectul Consiliului, prin aceasta încetând suspendarea procedurii legislative ordinare. În același termen, în cazul unui dezacord și în cazul în care cel puțin nouă state membre doresc instituirea unei forme de cooperare consolidată pe baza proiectului de directivă respectiv, acestea informează Parlamentul European, Consiliul și Comisia în consecință. În acest caz, autorizarea de a institui o formă de cooperare consolidată, prevăzută la articolul 20 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană și la articolul 329 alineatul (1) din prezentul tratat se consideră acordată și se aplică dispozițiile privind formele de cooperare consolidată.

Articolul 83 (ex-articolul 31 TUE) stipulează că Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin directive în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot stabili norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniile ale criminalității de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună. Aceste domenii ale criminalității sunt următoarele: terorismul, traficul de persoane și exploatarea sexuală a femeilor și a copiilor, traficul ilicit de droguri, traficul ilicit de arme, spălarea banilor, corupția, contrafacerea mijloacelor de plată, criminalitatea informatică și criminalitatea organizată. În funcție de evoluția criminalității, Consiliul poate adopta o decizie care să identifice alte domenii ale criminalității care îndeplinesc criteriile prevăzute la prezentul alineat. Consiliul hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot stabili măsuri pentru a încuraja și sprijini acțiunea statelor membre în domeniul prevenirii criminalității, în conformitate cu prevederile art. 84.

Referitor la Eurojust în cadrul cooperării judiciare în materie penală, articolul 85 (ex-articolul 31 TUE) menționează că Eurojust are misiunea de a susține și consolida coordonarea și cooperarea dintre autoritățile naționale de cercetare și urmărire penală în legătură cu formele grave de criminalitate care afectează două sau mai multe state membre sau care impun urmărirea penală pe baze comune, prin operațiuni întreprinse de autoritățile statelor membre și de Europol și prin informații furnizate de acestea.

Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente în conformitate cu procedura legislativă ordinară, determină structura, funcționarea, domeniul de acțiune și

atribuțiile Eurojust. Aceste atribuții pot include: (a) începerea de cercetări penale, precum și propunerea de începere a urmăririi penale efectuate de autoritățile naționale competente, în special cele referitoare la infracțiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii; (b) coordonarea cercetărilor și a urmăririlor penale prevăzute la litera (a); (c) consolidarea cooperării judiciare, inclusiv prin soluționarea conflictelor de competență și prin strânsa cooperare cu Rețeaua Judiciară Europeană. Aceste regulamente stabilesc, de asemenea, condițiile de implicare a Parlamentului European și a parlamentelor naționale la evaluarea activităților Eurojust.

În contextul procesului de integrare a României în Uniunea Europeană s-a impus ca exigență principală armonizarea legislației penale române cu legislația europeană (acquis-ul comunitar) și cu legislația internațională, cu precădere în domeniul cooperării judiciare privind combaterea fenomenului infracțional și a criminalității transnaționale.

Prin Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (care abrogă: Legea nr. 296/2001 privind extrădarea, Legea nr. 704/2001 privind asistența judiciară internațională în materie penală, Legea nr. 756/2001 asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate), cadrul juridic intern în domeniul de referință a fost armonizat cu cele mai noi instrumente comunitare în materie și se asigură o reglementare unitară a diferitelor forme de cooperare judiciară internațională în materie penală. Legea reprezintă nu doar un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene, ci și un răspuns la noile provocări ale criminalității transnaționale<sup>1</sup>.

În doctrină s-a remarcat faptul că în condițiile în care criminalitatea transnațională organizată a dobândit, odată cu deschiderea frontierelor, o amploare din ce în ce mai mare, cooperarea judiciară în materie penală constituie, alături de cooperarea polițienească, singurul mijloc eficient de a răspunde acestui fenomen<sup>2</sup>. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, precum și Protocoalele adiționale: Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor și Protocolul împotriva traficului ilegal de imigranți pe cale terestră, a aerului și pe mare, adoptate la New York la 15 noiembrie 2000 și ratificate de România prin Legea nr. 565/2002, stabilesc o serie de măsuri care vizează, în principal, cooperarea judiciară internațională în materie penală în scopul prevenirii și combaterii cu mai multă eficiență a criminalității transnaționale organizate<sup>3</sup>.

---

<sup>1</sup> Boro, Alexandru, Rusu, Ioan, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală*, Editura C.H.Beck, București, 2008, p. 6.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, în revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>

<sup>3</sup> Boro, Alexandru, Rusu, Ioan., *op. cit.*, p.2; *Legea nr. 565/2002 de ratificare a Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, și Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare*, New York, 15.11.2000, disponibilă la <http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciara%20interna%20ional%20-%20Cooperarejudiciara%20interna%20ional%20-%20penala/Extr%20-%20dare/Conven%20-%20iiONU/tabid/890/Default.aspx>.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006<sup>1</sup> cuprinde reglementări referitoare la procedurile de cooperare: extrădarea, predarea în baza unui mandat european de arestare, transferul de proceduri în materie penală, recunoașterea și executarea hotărârilor penale, transferarea persoanelor condamnate, comisiile rogatorii, înfățișarea martorilor, experților și a persoanelor urmărite, notificarea actelor de procedură, cazierul judiciar.

Semnificativ este faptul că pentru fiecare formă de cooperare judiciară în materie penală a fost avută în vedere armonizarea legii cu prevederile noilor instrumente ale Uniunii Europene, între care: Convenția privind procedurile simplificate de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene din 10 martie 1995 și Convenția de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene din 27 septembrie 1996, Convenția Uniunii Europene privind asistența judiciară internațională în materie penală din 29 mai 2000 și Decizia-cadru din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă<sup>2</sup>, Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre<sup>3</sup>, modificată prin art. 2 din Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009<sup>4</sup>, de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces.

Având în vedere că Decizia – cadru 2002/584/JAI a determinat ca între statele membre ale Uniunii Europene să fie aplicabile regulile referitoare la mandatul european de arestare (cf. Titlul III, art. 77-108 din Legea nr. 302/2004), regulile referitoare la extrădare își găsesc aplicarea, în continuare, în relațiile dintre România și statele care nu fac parte din Uniunea Europeană, putându-se emite, în condițiile art. 66 indice 1 din lege, un mandat de urmărire internațională în vederea extrădării. În situația în care nu se cunoaște statul pe teritoriul căruia se află persoana căutată se aplică deopotrivă dispozițiile referitoare la urmărirea internațională în vederea extrădării și cele privind mandatul european de arestare (articolul 66 indice 1 alin. 5 teza a II-a din lege)<sup>5</sup>.

Emiterea și executarea de către autoritățile judiciare române a unui mandat european de arestare și predare relevă faptul că Titlul III din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – modificată și completată prin Legea nr. 224/2006

---

<sup>1</sup> *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006*, disponibilă la

[http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/Legisla%C5%A3iena%C5%A3ional%C4%83/tabid/811/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/Legisla%C5%A3iena%C5%A3ional%C4%83/tabid/811/Default.aspx).

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, în revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

<sup>3</sup> *DECIZIA-CADRU A CONSILIULUI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI)*, disponibilă la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:06:32002F0584:RO:PDF>.

<sup>4</sup> *DECIZIA-CADRU 2009/299/JAI A CONSILIULUI din 26 februarie 2009 de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces*, disponibilă la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:081:0024:0036:RO:PDF>.

<sup>5</sup> Tudor, Georgiana, Constantinescu, Mariana, *Mandatul european de arestare. Aspecte teoretice și practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2009, pp. 13-14.

transpune în dreptul intern Decizia-cadru privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI). Fiind vorba de o decizie-cadru, fiecare stat membru al Uniunii Europene, deci și România, trebuie să adopte o legislație internă conformă acesteia, rămânând la latitudinea legiuitorului național modul de transpunere a deciziei. Ca urmare, în limitele impuse de Decizia-cadru, legiuitorul român a stabilit care sunt autoritățile judiciare române de executare și, respectiv, emitente. De asemenea, în aceleași limite, legiuitorul român a stabilit, potrivit legii și principiilor fundamentale de drept, procedurile de executare și emitere a unui mandat european de arestare, modalitățile de transmitere, precum și motivele de refuz<sup>1</sup>.

Analiza complexă, aprofundată, a practicii judiciare recente în materia mandatului european de arestare<sup>2</sup> subliniază că potrivit art. 77 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, mandatul european de arestare se execută pe baza principiului recunoașterii hotărârilor judecătorești și încrederii reciproce între statele membre, în conformitate cu dispozițiile Deciziei-cadru a Consiliului nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002. În raport cu textul de lege menționat, precum și cu celelalte prevederi din Legea nr. 302/2004 care reglementează mandatul european de arestare, instanța română, ca autoritate judiciară de executare, nu are competența de a verifica temeinicia măsurii arestării preventive dispuse de autoritatea judiciară emitentă dintr-un stat membru al Uniunii Europene și nu poate constata că arestarea persoanei solicitate este dispusă de către autoritățile competente din statul membru al Uniunii Europene emitent cu încălcarea art. 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu consecința luării față de persoana solicitată, prin încheiere motivată, a unei măsuri preventive neprivative de libertate<sup>3</sup>.

Legea nr. 302/2004, modificată și completată prin Legea 224/2006, reglementează formele de cooperare judiciară internațională în materie penală<sup>4</sup>: a) extrădarea; b) predarea în baza unui mandat european de arestare; c) transferul de proceduri în materie penală; d) recunoașterea și executarea hotărârilor; e) transferul persoanelor condamnate; f) asistența judiciară în materie penală.

#### a) Extrădarea

Extrădarea conține reglementări moderne, armonizate cu dispozițiile Convenției privind procedurile simplificate de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene din 10 martie 1995 și ale Convenției de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene din 27 septembrie 1996. Aceste două instrumente comunitare (înlocuite deja în relația dintre statele membre de Decizia-cadru privind mandatul european de arestare) vin în completarea instrumentelor adoptate sub egida Consiliului Europei – Convenția europeană de extrădare din 13 septembrie 1957 și Protocoalele sale adiționale. Noua reglementare a instituției extrădării este realizată în baza prevederilor Constituției, a Codului penal, dar în primul rând a dispozițiilor din Convențiile internaționale ratificate de România, sediul materiei fiind

---

<sup>1</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, în revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

<sup>2</sup> Tudor, Georgiana, Constantinescu, Mariana, *op. cit.*, pp. V-VI, 10.

<sup>3</sup> I.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 581 din 18 februarie 2008, <http://www.scj.ro/SP%20rezumate%202008/SP%20r%20581%202008.htm>

<sup>4</sup> Boroș, Al., Rusu, I., *op.cit.*, pp. 6-22.

prevăzut în Titlul II din Legea nr. 302/2004, privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare<sup>1</sup>.

În materia extrădării este consacrat regimul jurisdicțional având în vedere dispozițiile constituționale (art. 19 din Constituția României) care indică preeminența reglementărilor internaționale asupra reglementărilor naționale în această materie și dispozițiile Legii 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (Titlul II, cap. I și II). Extrădarea este concepută ca un act juridic internațional bilateral care constă în acceptarea remiterii unei persoane presupusă ca autor al unei infracțiuni de către statul solicitant, în vederea judecării acesteia sau pentru a executa o pedeapsă la care a fost condamnată în statul solicitant<sup>2</sup>.

În situația în care România este stat solicitat, prevăzută în Titlul II cap. I din Legea 302/2004, extrădarea poate fi cerută cu respectarea următoarelor condiții de fond: fapta pentru care se cere extrădarea să fie prevăzută ca infracțiune în legislația ambelor state: în conformitate cu principiul dublei incriminări prevăzută în art. 26, conform căruia extrădarea poate fi admisă numai dacă fapta pentru care este învinuită sau a fost condamnată persoana a cărei extrădare se solicită, este prevăzută ca infracțiune atât în legea statului solicitant cât și de legea română; să fie stabilită gravitatea pedepsei aplicabile faptei săvârșite de persoana ce urmează a fi extrădată; extrădarea este acordată de România numai pentru fapte a căror săvârșire atrage conform legislației române și legislației statului solicitant o pedeapsă privativă de libertate mai mare de 2 ani, iar în vederea executării unei sancțiuni penale numai dacă aceasta este mai mare de 1 an.

În cazul în care legea statului solicitant prevede în cazul faptei comise pentru care se cere extrădarea pedeapsa cu moartea, extrădarea se acordă numai dacă statul respectiv dă asigurări statului român că va comuta pedeapsa capitală.

Art. 34 din Legea 302/2004 și art. 3 din Titlul III din cel de-al doilea Protocol adițional al Convenției Europene de Extrădare protejează persoanele condamnate în lipsă.

Statul român, în calitate de stat solicitat, poate refuza extrădarea dacă persoana ce urmează a fi extrădată ar fi rejudcată în statul solicitant de un tribunal care nu ar asigura garanțiile procedurale și de protecție a dreptului la apărare sau dacă pedeapsa pe care urmează să o execute persoana extrădabilă a fost stabilită printr-o hotărâre pronunțată în lipsa sa și se dovedește că procedura judiciară a nesocotit dreptul la apărare al inculpatului<sup>3</sup>.

Extrădarea se va acorda dacă statul solicitant dă asigurări suficiente pentru a garanta persoanei a cărei extrădare este cerută dreptul la o nouă procedură de judecată care să îi salvgardeze drepturile la apărare. Această hotărâre îndreptățește statul solicitant, fie să treacă la o nouă judecată în cauză, în prezența condamnatului, dacă acesta nu se împotrivesc, fie să-l urmărească pe extrădat, în caz contrar<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, in revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

<sup>2</sup> Moldovan, Aurel Teodor, *Expulzarea, extrădarea și readmisia în dreptul internațional*, Editura All Beck, București, 2004, p. 132.

<sup>3</sup> Crișu, Anastasiu, *Drept procesual penal. Proceduri speciale*, Editura All Beck, București, 2004, p. 180.

<sup>4</sup> Pașca, Viorel, Mancaș, Ramiro, *Drept penal. Parte generală*, Editura Universitas Timisiensis, Timișoara, 2002, p. 208; Moldovan, Aurel Teodor, *op. cit.*, p. 143.

Conform alin. 2 din art. 34 al Legii 302/2004, când statul român comunică hotărârea dată în lipsă împotriva sa, statul solicitant nu va considera această comunicare ca o notificare care atrage efecte față de procedura penală în acest stat.

În situația în care România este stat solicitant, prevăzută în Titlul II cap. II din Legea 302/2004, articolul 69 din Legea nr. 302/2004 care vizează rejudecarea extrădatului prevede că prin cererea de extrădare statul român va da asigurări, în condițiile art. 34 alin (1), privind rejudecarea cauzei în prezența persoanei extrădate.

Prevederile art. 522 alin. 1C. proc. pen., intitulat „ Rejudecarea celor judecați în lipsă în caz de extrădare”, care precizează că: „În cazul în care se cere extrădarea unei persoane judecate și condamnate în lipsă, cauza va putea fi rejudecată de către instanța care a judecat în primă instanță, la cererea condamnatului”, se pot aplica în două situații: situația în care România este stat solicitat; situația în care România este stat solicitant.

Referindu-ne la judecarea și condamnarea în lipsă este important să precizăm că în sistemul Common Law nu este posibilă judecata și condamnarea *in absentia*, în timp ce în sistemul romano-germanic este admisă judecata în lipsă (*procedure par default*), excepție făcând Germania și Spania unde se refuză desfășurarea unei audieri împotriva unui acuzat care nu s-a prezentat<sup>1</sup>.

Restituirea cauzei în vederea rejudecării de către prima instanță nu poate crea o situație mai grea pentru cel care o solicită. În cazul prevăzut de art. 522 CPP se pune problema unei rejudecări a cauzei în favoarea condamnatului, aplicându-se corespunzător dispozițiile articolelor 405-408 CPP, referitoare la revizuire ca și cale extraordinară de atac (art. 522 alin. 2 CPP). Putem considera că rejudecarea cauzei: a) are o natură juridică de retractare, de înlăturare a erorilor judiciare de fond în aprecierea și soluționarea cauzei, înlesnind descoperirea, adunarea și prezentarea în fața instanței a unui material probator inedit sau necunoscut acesteia; b) vizează instanța care a pronunțat hotărârea definitivă asigurând un autocontrol judecătoresc<sup>2</sup>.

În doctrină și în practica judiciară s-a reținut opinia conform căreia probele noi dacă au eficiență sunt suficiente să determine un dubiu serios cu privire la temeinicia hotărârii supuse revizuirii, ceea ce poate duce la o contestare a justeței soluției pronunțate<sup>3</sup>. Cererea privind rejudecarea cauzei, introdusă în favoarea condamnatului se poate face oricând pentru că interesul înlăturării erorii judiciare prevalează, astfel încât legiuitorul a înțeles să nu limiteze acest act de echitate de un anumit termen. Competentă în materie de rejudecare a cauzei este instanța care a judecat cauza în primă instanță (art. 401 CPP). Această dispoziție este în concordanță cu natura juridică a rejudecării care fiind o cale de retractare a hotărârii urmează a fi soluționată de aceeași instanță care a judecat anterior cauza. Prin hotărârea pronunțată în urma rejudecării se poate schimba tratamentul juridic penal aplicat inculpatului (în sensul agravării sau ușurării situației acestuia) prin schimbarea încadrării juridice sau prin modificarea pedepsei. Hotărârea pronunțată se aplică în mod corespunzător.

Considerăm că judecarea și condamnarea în lipsă aduc atingere exercitării dreptului la un proces echitabil, drept afirmat și garantat de dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenția europeană a drepturilor omului și art. 14 paragraful 1 din Pactul Internațional privind drepturile civile și politice, precum și dreptului la apărare al acuzatului prevăzut de art. 6

<sup>1</sup> Pradel, Jean, *Droit pénal comparé*, Dalloz, Paris, 1995.

<sup>2</sup> Volonciu, Nicolae, *Tratat de procedură penală*, vol. II, Editura Paideia, București, 2003, pp. 236-241 ; 323-324.

<sup>3</sup> *Ibidem*, pp. 347,354.



paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului și art. 14 paragraful 3 din Pactul Internațional privind drepturile civile și politice.

Având în vedere asimilarea în legislația națională a prevederilor cuprinse în Convenția europeană a drepturilor omului (1950) și în Pactul Internațional privind drepturile civile și politice (1966) cu relevanță în materie procesuală pe linia garantării drepturilor fundamentale ale omului, art. 21 din Constituția României referitor la accesul liber la justiție menționează în alineatele 1 -3: „Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime; Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept; Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil”<sup>1</sup>.

Articolul 24 din Constituția României care vizează dreptul la apărare, precizează în alin 1 și 2 că: „Dreptul la apărare este garantat; În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau din oficiu”. Relevantă pentru studiul de față este accepțiunea largă privitoare la dreptul la apărare conturată în alin. 1 al articolului mai sus menționat: dreptul la apărare cuprinde totalitatea drepturilor și regulilor procedurale, oferă persoanei posibilitatea de a se apăra împotriva acuzațiilor ce i se aduc, să conteste învinuirile, să dovedească nevinovăția sa.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că o procedură penală care se derulează în absența celui trimis în judecată nu este, în principiu, incompatibilă cu dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului (art. 6) dacă el are posibilitatea să obțină ulterior ca o jurisdicție să statueze din nou, după ce l-a ascultat, cu privire la temeinicia acuzațiilor ce i se aduc în fapt și în drept, caracterul echitabil al procedurii impunând prezența acuzatului în instanță alături de apărătorul său<sup>2</sup>.

Condițiile pentru extrădare, privitoare la fapte, gravitatea pedepsei și la persoană sunt reglementate în Secțiunea I a Capitolului I din Titlul II al Legii nr. 302/2004.

În contextul amplificării fenomenului criminalității, în doctrină au fost evidențiate două elemente de noutate<sup>3</sup> referitoare la: a) condiția dublei încriminări: art. 26 alin. 2 din Legea nr. 302/2004 permite acordarea extrădării și dacă fapta nu este prevăzută ca infracțiune de legea română, dacă pentru fapta respectivă este exclusă cerința dublei încriminări printr-o convenție internațională la care România este parte); b) condițiile de extrădare din România a cetățenilor români: art. 24 din Legea nr. 302/2004 stabilește condiții stricte și limitative în care cetățenii români pot fi extrădați din România, pentru a asigura acestora o protecție adecvată, în consens cu prevederile art. 19 din Constituția României care consacră regula potrivit căreia cetățenii români nu pot fi extrădați și expulzați din România (alin. 1) și precizează că, prin derogare de la prevederile alineatului 1, cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte și pe bază de reciprocitate (alin.2), numai dacă este îndeplinită cel puțin una din următoarele condiții: în vederea efectuării urmăririi penale și a judecării, dacă statul solicitant dă asigurări considerate ca suficiente că, în cazul condamnării la o pedeapsă privativă de libertate, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, persoana extrădată va fi

<sup>1</sup> Muraru, Ioan, *Constituția României revizuită*, Editura All Beck, București, 2004, p. 45.

<sup>2</sup> Bîrsan, Corneliu, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Editura All Beck, București, 2005, pp. 515, 557.

<sup>3</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, in revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>

transferată în vederea executării pedepsei în România; persoana extrădabilă domiciliază pe teritoriul statului solicitant la data formulării cererii de extrădare; persoana extrădabilă are și cetățenia statului solicitant; persoana extrădabilă a comis fapta pe teritoriul sau împotriva unui cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, dacă statul solicitant este membru al Uniunii Europene.

Pentru a putea aproba extrădarea unui cetățean român, trei condiții trebuie îndeplinite cumulativ: extrădarea propriilor cetățeni să fie permisă de convenția aplicabilă în relația cu statul solicitant; statul solicitant să acorde, la rândul lui, extrădarea propriilor cetățeni; să fie întrunită cel puțin una din condițiile menționate în art. 24.

Instrumentul internațional cel mai des folosit de România (până la 1 ianuarie 2007) în domeniul extrădării a fost Convenția europeană de extrădare adoptată la 13 decembrie 1957, cu cele două Protocoale Adiționale ale sale. Convenția este în vigoare, România urmând să aplice prevederile sale numai în relațiile cu alte state europene care nu sunt membre ale Uniunii Europene. În relațiile cu țările membre ale Uniunii Europene se vor aplica prevederile Deciziei-cadru nr. 584/JAI din 13 iunie 2002<sup>1</sup>.

#### b) Predarea în baza unui mandat european de arestare

Mandatul european de arestare, ca decizie judiciară emisă de autoritatea judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate în vederea efectuării urmăririi penale, a judecării sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate, este valabil numai în interiorul Uniunii Europene.

Decizia – cadru nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 a Consiliului Uniunii Europene privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene este prima măsură concretă în domeniul dreptului penal, pe care Consiliul European o aprecia ca fiind “cheia de boltă” a cooperării judiciare în materie penală; ea înlocuiește în relația dintre statele membre ale Uniunii Europene procedurile clasice de extrădare<sup>2</sup>.

Începând cu 1 ianuarie 2004, între Statele Membre ale Uniunii Europene nu se mai aplică dispozițiile instrumentelor juridice internaționale, multilaterale și bilaterale, privind extrădarea (Convenția Europeană privind Extrădarea din anul 1957, împreună cu două Protocoale Adiționale, precum și Convenția Europeană privind combaterea terorismului din anul 1978 în legătură cu extrădarea; Convențiile dintre Statele Membre ale Comunităților Europene privind simplificarea procedurilor de solicitare din 26 mai 1989; Convenția privind procedura simplificată de extrădare din anul 1995; Convenția privind extrădarea din 1996; Prevederile referitoare la extrădare cuprinse în Convenția Schengen din 1990), acestea fiind înlocuite cu dispozițiile Deciziei-cadru privind mandatul european de arestare (Decizia-cadru 2002/584/JAI modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI).

Pentru cererile de extrădare înregistrate după 1 ianuarie 2004 se aplică prevederile acceptate de Statele Membre în conformitate cu Decizia-cadru. Orice Stat Membru poate

<sup>1</sup> Boroi, Al., Rusu, I., *op.cit.*, pp. 138, 158.

<sup>2</sup> *Consolidarea cadrului instituțional și legislativ în domeniul cooperării judiciare internaționale. Cooperarea judiciară în materie penală (Manual)*, Proiect de Înfrățire între ROMANIA și AUSTRIA PHARE RO 2005/IB/JH 03, disponibil la

[http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/Doc%202\\_Manual\\_Criminal.pdf](http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/Doc%202_Manual_Criminal.pdf);

Radu, Florin Răzvan, (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008, disponibil la [http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx).

totuși depune o declarație în care stabilește că va aplica în continuare în calitate sa de Stat Membru de executare reglementările în vigoare înainte pe 1 ianuarie 2004 pentru solicitările legate de fapte comise înainte de o dată stabilită de statul respectiv. Astfel de declarații au fost depuse de Franța, Italia și Austria.

Prin Decizia-cadru 2002/584/JAI procedura s-a simplificat și accelerat; întreaga fază politică și administrativă a fost înlocuită de o procedură exclusiv judiciară. Procedura în sine a fost modificată: de la o procedură implicând două părți, între state suverane, s-a ajuns la una implicând trei, în care are drept de opinie și persoana în cauză. Cu excepția situațiilor tranzitorii au menționat explicit drepturile subiective ale persoanei în cauză ca măsură pentru verificarea unei solicitări de extrădare prin tribunal. Statele Membre pot decide în continuare să aplice sau să încheie Acorduri bilaterale sau multilaterale care să simplifice și să faciliteze și mai mult procedura reglementată de predare.

Art. 78 din Legea nr. 302/2004 modificată și completată prin Legea nr. 224/2006 stabilește autoritățile judiciare române emitente (instanțele judecătorești) și autoritățile judiciare de executare (curțile de apel).

Art. 81 din Legea nr. 302/2004 prevede că autoritățile judiciare române pot emite un mandat european de arestare: a) în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecării, dacă fapta este pedepsită de legea penală română cu o pedeapsă privativă de libertate mai mare de 1 an; b) în vederea executării pedepsei, dacă pedeapsa aplicată este mai mare de 4 luni, ori în vederea executării unei măsuri de siguranță; c) în vederea executării unei măsuri de siguranță privative de libertate mai mare de 4 luni.

Procedura de transmitere a mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare române evidențiază două situații: a) situația în care se cunoaște locul unde se află persoana solicitată: autoritatea judiciară română emitentă poate transmite direct autorității judiciare de executare mandatul european de arestare; b) situația nu este cunoscut locul unde se află persoana solicitată: autoritatea judiciară română emitentă poate fie să decidă introducerea descrierii persoanei în cauză în Sistemul de Informații Schengen (SIS), fie să transmită mandatul european de arestare prin Interpol (art. 82); autoritatea judiciară română poate transmite mandatul european de arestare prin orice mijloc de transmitere sigur, care lasă o urmă scrisă, cu condiția ca autoritatea judiciară de executare să poată verifica autenticitatea acestuia. Dacă nu este posibilă utilizarea SIS, transmiterea se poate face prin Interpol. De asemenea, mandatul european de arestare poate fi transmis și prin sistemul de telecomunicații al Rețelei Judiciare Europene; atunci când nu se cunoaște autoritatea judiciară de executare, autoritatea judiciară emitentă trebuie să efectueze cercetarea necesară, inclusiv prin punctele de contact ale Rețelei Judiciare Europene, pentru a obține informațiile necesare de la Statul Membru de executare.

Conform prevederilor legale, autoritățile judiciare emitente române vor transmite o copie a mandatului european de arestare Ministerului Justiției.

Referitor la executarea unui mandat european de arestare de către autoritățile judiciare române, art. 85 din Legea nr. 302/2004 distinge între: a) fapte pentru care predarea poate fi subordonată condiției dublei încriminări; b) fapte pentru care nu se cere îndeplinirea condiției dublei încriminări, dacă pedeapsa prevăzută de legea statului emitent este închisoarea sau o măsură de siguranță privativă de libertate de cel puțin 3 ani; acestea sunt cele 32 de fapte grave menționate în art. 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI și preluate de art. 85 alin. 1 din lege: terorism, trafic de persoane, exploatare sexuală a copiilor și pornografie cu copii, comerț ilegal cu droguri și substanțe psihotrope, comerț ilegal cu armament, muniții și explozibili, corupție, fraudă, inclusiv cea care afectează interesele financiare ale CE în

sensul Convenției din 26 iulie 1995 privind Protecția Intereselor Financiare ale Comunităților Europene, spălare de bani reprezentând produs infracțional, fals de monedă, inclusiv falsificarea monedei Euro, infracțiuni informatice, infracțiuni ecologice, inclusiv comerțul ilegal cu specii de animale protejate sau cu specii protejate de plante și arbori, ajutorul la intrarea și șederea în situații ilegale, omor cu premeditare, vătămare corporală gravă, comerț ilegal cu organe și țesuturi umane, răpire, lipsire de libertate și luare de ostatici, rasism și xenofobie, tâlhăria organizată și cu mână armată, traficul ilegal de bunuri culturale, inclusiv antichitățile și operele de artă, înșelăciunea, solicitarea de taxă ilegală de protecție și șantaj, reproducerea ilegală și piratarea produselor, falsificarea documentelor administrative și traficul acestora, falsificarea de mijloace de plată, traficul ilegal de substanțe hormonale și alți factori de creștere, traficul ilegal de materiale nucleare sau radioactive, traficul de vehicule furate, violul, incendierea, infracțiuni care cad sub incidența Tribunalului Penal Internațional, sechestrarea ilegală de aeronave/vase, sabotajul.

La alte infracțiuni decât cele cuprinse în art. 2 paragraful 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI predarea poate depinde de situația în care faptele pentru care a fost emis mandatul european de arestare constituie infracțiuni conform dreptului Statului Membru de executare (regula dublei incriminări).

În doctrină<sup>1</sup> s-a subliniat că absența încriminării în legea penală română a faptei care face obiectul mandatului european de arestare nu constituie un motiv obligatoriu de refuz al executării, nici în cazul altor fapte decât cele 32 prevăzute de art. 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI; pentru cele 32 de fapte menționate la art. 85 alin. 1 din Legea nr. 302/2004, judecătorul român nu poate refuza executarea mandatului pe motiv că fapta nu este încriminată de legea română, în timp ce pentru alte fapte, în absența dublei încriminări, rămâne la aprecierea acestuia dacă execută sau nu mandatul european de arestare.

Legea nr. 302/2004 modificată și completată prin Legea nr. 224/2006 stabilește trei condiții speciale pentru predare: a) în cazul în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse aplicate printr-o hotărâre pronunțată în lipsă sau dacă persoana în cauză nu a fost legal citată cu privire la data și locul ședinței de judecată care a condus la hotărârea pronunțată în lipsă, autoritatea judiciară emitentă trebuie să dea o asigurare considerată suficientă care să garanteze persoanei care face obiectul mandatului european de arestare că va avea posibilitatea să obțină rejudecarea cauzei în statul membru emitent, în prezența sa; b) în cazul în care infracțiunea în baza căreia s-a emis mandatul european de arestare este sancționată cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate pe viață, dispozițiile legale ale statului membru emitent trebuie să prevadă posibilitatea revizuirii pedepsei sau a măsurii de siguranță aplicate ori liberarea condiționată, după executarea a cel puțin 20 de ani din pedeapsă sau măsura de siguranță aplicată, ori aplicarea unor măsuri de clemență; c) cetățenii români sunt predați în baza unui mandat european de arestare emis în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecării cu condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate, persoana predată să fie transferată în România pentru executarea pedepsei.

---

<sup>1</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, in revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

Hotărârea asupra predării este definitivă și se comunică de autoritatea judiciară de executare autorității judiciare emitente. În schimb, împotriva măsurii arestării provizorii a persoanei urmărite se poate declara recurs.

Art. 89–93 din Legea nr. 302/2004 reglementează procedura la curtea de apel pentru executarea mandatului european de arestare: persoana solicitată trebuie adusă în fața instanței de apel în decurs de 24 de ore de la reținerea acesteia (art. 89); curtea de apel informează persoana solicitată de existența unui mandat european de arestare împotriva sa și îi aduce la cunoștință conținutul acestuia; în continuare, persoana este informată despre posibilitatea de a-și exprima acordul de predare, și despre consecințele legate de acesta, precum și despre drepturile procesuale de care beneficiază (dreptul la avocat și la interpret).

*c) Transferul de proceduri în materie penală*

Legea nr. 302/2004 reglementează atât solicitarea transferului procedurii de către autoritățile române, cât și preluarea de către România a procedurii penale<sup>1</sup>. Exercițarea unei proceduri penale sau continuarea unei proceduri inițiate de autoritățile judiciare române pot fi transferate unui stat străin care declară că le preia, în condițiile prevăzute de art. 110 din lege. Pentru solicitarea transferului procedurii trebuie să fie întrunite trei condiții: fapta să constituie infracțiune, potrivit legii române și legii statului solicitat; fapta trebuie să fie sancționată de lege cu o pedeapsă privativă de libertate mai mare de 2 ani; transferul procedurii penale să servească intereselor unei bune administrări a justiției sau să favorizeze reintegrarea socială în caz de condamnare.

Autoritatea judiciară română competentă să solicite transferul este instanța căreia îi revine competența să soluționeze cauza în primă instanță. La baza cererii de transfer al procedurii penale stă o încheiere prin care instanța dispune, motivat, transferul, la cererea motivată a Ministerului Public sau a inculpatului ori din oficiu. Împotriva încheierii se poate declara recurs în termen de 5 zile de la pronunțare sau de la comunicare, după caz. Cererea de transfer al procedurii penale este transmisă prin intermediul Ministerului Justiției, însoțită de copii autentice ale tuturor actelor de procedură întocmite în cauză.

Cererile de preluare a procedurii penale se adresează Ministerului Justiției, în faza de judecată, și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în faza de urmărire penală. Cererea de preluare a urmăririi penale se soluționează de parchetul de pe lângă curtea de apel în circumscripția căreia domiciliază sau a fost identificată persoana urmărită. Cererea de preluare a judecății se soluționează de secția penală a curții de apel în circumscripția căreia domiciliază sau a fost identificată persoana urmărită.

*d) Recunoașterea și executarea hotărârilor penale străine*

Legea nr. 302/2004 reglementează procedura recunoașterii și executării hotărârilor penale, facilitând aplicarea Convenției europene privind valoarea internațională a hotărârilor represive, adoptată la Haga la 28 mai 1970<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Boroj, Al., Rusu, I., *op.cit.*, pp. 16-22; Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, in revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale*, in revista *Dreptul*, nr.11/2004, disponibil la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20-link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.

Conform art. 115 alin. 2 din lege, în vederea executării pe teritoriul României a unei hotărâri penale străine, autoritățile competente ale statului de condamnare formulează o cerere de recunoaștere și executare.

Articolul 116 alin. 1 din Legea nr. 302/2004 instituie unele condiții speciale de admisibilitate a cererii de recunoaștere și executare: a) condamnarea trebuie să fie pronunțată pentru o faptă penală de competența instanțelor statului solicitat; b) în cazul în care condamnarea a fost pronunțată în absența condamnatului, acesta să fi avut posibilitatea legală de a recurge la o nouă procedură de judecată sau de a exercita o cale de atac împotriva hotărârii; c) hotărârea de condamnare nu conține dispoziții contrare principiilor fundamentale de ordine publică ale statului român; d) fapta nu face obiectul unui proces penal în România; e) fapta constituie infracțiune, potrivit legii penale române; f) condamnatul este cetățean român, străin sau apatrid cu domiciliul în România; g) executarea hotărârii în România poate servi la favorizarea reintegrării sociale a condamnatului sau la repararea pagubei provocate de infracțiune; h) durata pedepselor sau a măsurilor de siguranță aplicate prin hotărâre este mai mare de un an; i) condamnatul își dă consimțământul.

În conformitate cu art. 116 alin. 2-5 din lege, hotărârea penală străină poate fi executată dacă: condamnatul se află în executarea, în România, a unei pedepse pentru o altă faptă decât cea stabilită prin sentința a cărei executare este cerută când extrădarea condamnatului a fost refuzată pentru faptele la care se referă hotărârea a cărei executare se solicită (hotărâre prin care a fost aplicată o pedeapsă sau o măsură de siguranță); România a acordat, în prealabil, extrădarea cetățeanului român.

Cererea de recunoaștere a hotărârii penale străine a cărei executare se solicită se transmite Ministerului Justiției, căruia îi revine competența de a efectua controlul de regularitate internațională. După caz, cererea se transmite de către Ministerul Justiției procurorului general competent, în vederea sesizării instanței competente, ori se restituie, motivat.

Autoritățile judiciare competente sunt curtea de apel în circumscripția căreia, după caz, domiciliază, își are reședința sau a fost identificat condamnatul și, respectiv, parchetul de pe lângă aceasta.

În condițiile prevăzute de articolul 122 din lege, executarea unei hotărâri judecătorești pronunțată de instanțele române poate fi delegată unui stat străin. Acceptarea de către statul străin a delegării executării are ca efect renunțarea de către statul român la executarea hotărârii pe teritoriul României. Cererea de delegare a executării unei hotărâri într-un stat străin este formulată de instanța de executare, din oficiu, sau la cererea procurorului competent ori a condamnatului.

#### e) *Transferarea persoanelor condamnate*

Potrivit Legii nr. 302/2004, transferul persoanelor condamnate se realizează numai în conformitate cu normele cuprinse în convențiile internaționale la care România este parte (de exemplu, Convenția europeană asupra transferării persoanelor condamnate, adoptată la Strasbourg la 21 martie 1983), iar în absența acestora, pe bază de reciprocitate. Titlul VI din Legea nr. 302/2004 (art. 126-157) cuprinde reglementări referitoare la: a) obiectivul transferării persoanelor condamnate (art. 128): o persoană condamnată definitiv pe teritoriul României poate fi transferată pe teritoriul statului al cărui resortisant este, în vederea executării pedepsei, potrivit dispozițiilor prezentei legi; în temeiul reciprocității convenționale, prevederile alin. (1) se aplică în mod corespunzător în cazul în care un

cetățean român a fost condamnat în alt stat; persoana condamnată se poate adresa statului de condamnare ori statului de executare, pentru a fi transferată în vederea executării pedepsei; transferarea poate fi cerută fie de către statul de condamnare, fie de către statul de executare; b) condițiile transferării unei persoane condamnate în vederea executării pedepsei (art.129): condamnatul este resortisant al statului de executare; hotărârea este definitivă; la data primirii cererii de transferare, condamnatul mai are de executat cel puțin 6 luni din durata pedepsei (în cazuri excepționale, în baza acordului între statele implicate, transferarea poate avea loc chiar dacă partea de pedeapsă neexecutată este mai mică de 6 luni); transferul este consimțit de către persoana condamnată sau dacă, în raport cu vârsta ori cu starea fizică sau mintală a acesteia, unul dintre cele două state consideră necesar, de către reprezentantul persoanei. Consimțământul nu se cere în cazul evadatului care se refugiază în statul de executare al cărui resortisant este; faptele care au atras condamnarea constituie infracțiuni, potrivit legii statului de executare; statul de condamnare și statul de executare trebuie să se pună de acord asupra acestei transferări; în caz contrar, transferarea nu poate avea loc; c) cereri și răspunsuri (art.130-131): cererea de transferare, precum și răspunsul la aceasta trebuie formulate în scris; cererea se adresează de către autoritatea competentă a statului solicitant autorității competente a statului solicitat. Răspunsul se comunică pe aceeași cale; Autoritatea competentă este, în cazul statului român, Ministerul Justiției, iar în cazul statului străin, autoritatea centrală competentă; statul român solicitat va informa statul străin solicitant, în cel mai scurt termen, asupra hotărârii sale privind acceptarea sau refuzul transferării solicitate; cererile de transferare adresate statului român se soluționează potrivit dreptului intern român, în afară de cazurile în care, prin prezenta lege, se prevede altfel; d) Consimțământul condamnatului: în cazul statului român ca stat de condamnare (art.135), statul român va proceda în așa fel încât persoana care ar urma să își dea consimțământul la transferare, în temeiul art. 129 lit. d), să o facă de bunăvoie și în deplină cunoștință de consecințele juridice care decurg din aceasta. De asemenea, statul român trebuie să dea statului de executare posibilitatea să verifice, prin intermediul unui consul sau al altui funcționar desemnat de acord cu statul de executare, că acest consimțământ a fost dat în condițiile alin. (1); în cazul statului român ca stat de executare (art.142), statul român va solicita oficiului consular român competent, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, să obțină de la condamnat sau de la reprezentantul acestuia o declarație în care să se consemneze consimțământul la transfer, exprimat în mod liber și în deplină cunoștință de cauză asupra consecințelor juridice care decurg din transferarea condamnatului în România.

f) *Asistența judiciară în materie penală*

Prevederile privind asistența judiciară internațională în materie penală din Legea nr. 302/2004 sunt armonizate cu prevederi cuprinse în instrumente juridice, precum: Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, Protocolul adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală(2001) și Decizia-cadru din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă.

Dispozițiile Convenției de asistență judiciară în materie penală între statele membre (2000) referitoare la echipele comune de anchetă constituie o aplicare a art. 32 din Tratatul de la Amsterdam (1997) care prevede condițiile și limitele stabilite de Consiliu, limitele în care autoritățile judiciare pot să intervină pe teritoriul unui alt stat membru în legătură și în acord cu autoritățile acestuia. În acest context sunt relevante și Concluziile Consiliului European de la Tampere (1999) care a subliniat necesitatea ca echipele comune de anchetă

constituite în baza prevederilor Tratatului de la Amsterdam să acționeze în primul rând pentru combaterea traficului de droguri, a traficului de persoane, precum și a terorismului<sup>1</sup>.

Legea nr. 302/2004 reglementează constituirea echipelor comune de anchetă și procedura de funcționare a acestora. Art. 168 din lege transpune în dreptul intern Decizia-cadru a Consiliului UE din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă, un instrument important de luptă împotriva criminalității organizate, precum și dispoziții cuprinse în Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene. În aplicarea acestor norme europene, legea română prevede că, în vederea facilitării soluționării unei cereri de comisie rogatorie, se pot constitui echipe comune de anchetă, cu un obiectiv precis și cu o durată limitată care poate fi prelungită prin acordul statelor implicate.

Potrivit legii, componența echipei de anchetă este decisă de comun acord, persoanele desemnate de partea română având calitatea de membri, iar cei desemnați de statul / statele străin(e), calitatea de membri detașați. Trebuie desemnat, de asemenea, un conducător al echipei, care va fi întotdeauna un reprezentant al autorității judiciare române competente (procuror).

Asistența judiciară în materie penală, în conformitate cu prevederile Legii nr. 302/2004 vizează: comisiile rogatorii internaționale; audierile prin videoconferință; înfățișarea în statul solicitant a martorilor, experților și a persoanelor urmărite; notificarea actelor de procedură care se întocmesc ori se depun într-un proces penal; cazierul judiciar; alte forme de asistență judiciară.

Cererea de asistență judiciară întocmită de statul solicitant trebuie să cuprindă următoarele date: denumirea autorității judiciare solicitante și denumirea autorității judiciare solicitate, obiectul și motivul cererii, calificarea juridică a faptelor, datele de identificare ale învinutului, inculpatului sau condamnatului ori martorului sau expertului, încadrarea juridică și prezentarea sumară a faptelor.

Potrivit dispozițiilor Convenției din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, comunicarea actelor judiciare se poate face direct prin poștă destinatarului, iar alte categorii de cereri de asistență judiciară se transmit direct autorității judiciare solicitate, pentru identificarea cărora se poate utiliza Atlasul Judiciar European, publicat pe site-ul Rețelei Judiciare Europene, creată în 1998 în vederea facilitării cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene<sup>2</sup>.

Pentru cauzele transnaționale privind formele grave ale criminalității, care implică România și mai mult de un stat membru al Uniunii Europene, magistrații români pot apela la Eurojust, instituție a Uniunii Europene care coordonează activitățile de cooperare judiciară în aceste situații.

În relația cu autoritățile judiciare din cadrul statelor membre ale Uniunii Europene, magistrații români aplică instrumentele UE bazate pe comunicarea directă între autoritățile judiciare. Astfel, de la 1 decembrie 2007, în temeiul Convenției din 29 mai 2000 privind

---

<sup>1</sup> Weyembergh, Anne, „L’avenir des mecanismes de coopération judiciaire pénale entre les Etats membres de l’Union européenne”, în Kerchove de, Gilles, Weyembergh, Anne (eds.), *Vers un espace judiciaire pénal européen. Towards a European Judicial Criminal Area*, Editions de l’Université de Bruxelles, Bruxelles, 2000, pp. 146-163.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008, disponibil la [http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx)



asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene<sup>1</sup>, cererile de asistență judiciară privind comisiile rogatorii și comunicările de acte vor putea fi transmise direct autorității judiciare solicitate. De asemenea, de la 1 ianuarie 2007, procedurile formale de extrădare au fost înlocuite cu procedurile de predare în baza unui mandat european de arestare, emis în aplicarea Deciziei-cadru a Consiliului 2002/584/JAI (cu excepția situațiilor tranzitorii, în care continuă să se aplice tratatele de extrădare).

În acord cu normele comunitare, Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, reglementează comunicarea directă între autoritățile judiciare române și cele străine. Conform art. 14 alin. 1, cererile de asistență judiciară internațională în materie penală pot fi transmise direct de către autoritățile judiciare solicitante autorităților judiciare solicitate în cazul în care instrumentul juridic internațional aplicabil în relația dintre statul solicitant și statul solicitat reglementează acest mod de transmitere<sup>2</sup>. De asemenea, legea permite folosirea pentru transmiterea cererilor, în baza acordului între statul solicitant și statul solicitat, a mijloacelor electronice, în special a faxul-ui (nefiind exclusă nici folosirea altor mijloace electronice, precum e-mail-ul), dacă autenticitatea și confidențialitatea cererii, precum și credibilitatea datelor transmise sunt garantate.

Supravegherea transfrontalieră constituie o altă procedură prevăzută de Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene, reglementată și de Legea nr. 302/2004 modificată și completată prin Legea nr. 224/2006. Conform dispozițiilor art. 169 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală: sub rezerva existenței unor dispoziții contrare în convenția aplicabilă în relația cu acel stat, agenții unui stat străin care, în cadrul unei anchete judiciare, supraveghează pe teritoriul aceluia stat o persoană ce se presupune că a participat la săvârșirea unei infracțiuni care dă loc la extrădare sau o persoană față de care sunt motive serioase să se creadă că poate duce la identificarea sau localizarea persoanei menționate mai sus, sunt autorizați să continue această supraveghere pe teritoriul statului român, în baza unei cereri de asistență judiciară prezentată în prealabil. La cerere, supravegherea poate fi exercitată de autoritățile române competente (alin. 1); cererea de asistență judiciară prevăzută la alin. (1) va fi adresată Ministerului Justiției (alin.2); atunci când, din considerente de urgență, autorizarea prealabilă a statului român nu poate fi solicitată, agenții străini ce acționează în cadrul anchetei judiciare sunt autorizați să continue pe teritoriul României supravegherea unei persoane bănuite că a comis una din faptele enumerate la alin. (5), în condițiile următoare: a) trecerea frontierei va fi comunicată imediat, în timpul supravegherii, Ministerului Justiției; b) o cerere de asistență judiciară conform alin. (1) și care expune motivele ce justifică trecerea frontierei, fără autorizație prealabilă, va fi transmisă fără întârziere (alin. 3); supravegherea prevăzută la alin. (1) și (2) nu se poate desfășura decât în condițiile următoare: a) agenții observatori trebuie să respecte dispozițiile prezentului articol și ale legii române; b) sub rezerva situațiilor prevăzute la alin. (3), pe timpul supravegherii, agenții au asupra lor un document care să

---

<sup>1</sup> Convenția din 29 mai 2000 privind Asistența Judiciară în Materie Penală între Statele Membre ale Uniunii Europene, disponibilă la <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/Asistenta/Conventii/ONU/Conventia%20din%202000.pdf>.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008, disponibil la [http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciara%20C4%83interna%20C5%A3ional%20C4%83/Cooperarejudiciara%20C4%83interna%20C5%A3ional%20C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciara%20C4%83interna%20C5%A3ional%20C4%83/Cooperarejudiciara%20C4%83interna%20C5%A3ional%20C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx).

ateste că le-a fost acordată permisiunea; c) agenții observatori trebuie să fie în măsură să justifice calitatea lor oficială; d) agenții observatori pot purta armă de serviciu în timpul supravegherii; utilizarea ei este interzisă, cu excepția cazului de legitimă apărare; e) pătrunderea în domiciliul unei persoane și în alte locuri inaccesibile publicului este interzisă; f) agenții observatori nu pot nici reține, nici aresta persoana supravegheată; g) orice operațiune va face obiectul unui raport către autoritățile române competente; h) autoritățile statului căruia îi aparțin agenții observatori, la cererea autorităților române, contribuie la desfășurarea în bune condiții a anchetei ce urmează operațiunii la care au participat, inclusiv la procedurile judiciare (alin. 4); Supravegherea nu poate avea loc decât pentru una din următoarele fapte: a) omor; b) viol; c) distrugere și distrugere calificată, săvârșită prin incendiere, explozie sau prin orice asemenea mijloc; d) falsificare de monede și alte valori; e) furt și tănuire în formă calificată; f) delapidare; g) lipsire de libertate în mod ilegal; h) infracțiuni privind traficul de persoane și infracțiuni în legătură cu traficul de persoane; i) infracțiuni privind traficul de droguri sau precursori; j) infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, materiilor explozive, materialelor nucleare și al altor materii radioactive; k) transport ilegal de deșeuri toxice și dăunătoare; l) trafic de migranți; m) abuz sexual asupra copiilor (alin. 5).

Configurarea spațiului de libertate, securitate și justiție a evidențiat necesitatea promovării și intensificării cooperării între statele membre ale Uniunii Europene în cadrul luptei împotriva criminalității organizate transnaționale, urmărindu-se armonizarea legislațiilor și a procedurilor naționale în materie penală, prin elaborarea unor instrumente cu un câmp de aplicare bine determinat, ce limitează posibilitatea formulării de rezerve și de excepții. Statele membre ale Uniunii Europene vor trebui să procedeze la instituirea și conlucrarea unor grupuri operative interdisciplinare în domeniul luptei împotriva criminalității organizate, responsabile pentru monitorizarea fenomenului și aplicarea măsurilor procedurale, contribuind la dezvoltarea unor politici naționale apropiate<sup>1</sup>.

În relația cu statele membre ale Uniunii Europene, rolul Ministerului Justiției, ca autoritate centrală română în domeniul cooperării judiciare în materie penală se schimbă, principala atribuție rămânând aceea de a asista și sprijini, inclusiv prin intermediul punctelor naționale de contact pentru Rețeaua Judiciară Europeană, contactul direct între autoritățile judiciare române și cele din statele membre ale Uniunii Europene, spre deosebire de atribuțiile autorității centrale în relația cu statele nemembre ale Uniunii Europene, care includ, între altele, efectuarea controlului de regularitate internațională și transmiterea / primirea cererilor. Remarcăm faptul că și în relația cu statele membre ale Uniunii Europene pentru anumite forme de cooperare judiciară în materie penală (transferarea persoanelor condamnate, supravegherea transfrontalieră, urmărirea transfrontalieră), autoritatea centrală – Ministerul Justiției sau Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, după caz, își păstrează rolul pe care îl are în relația cu statele terțe. Totodată, o bază de date privind mandatele europene de arestare se creează la nivelul Ministerului Justiției, căruia autoritățile judiciare române, emitente sau de executare trebuie să îi comunice toate mandatele europene de arestare emise sau executate<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Nunzi, Alfredo, *“La Convenzione delle Nazioni Unite contro la criminalità organizzata transnazionale”* în Cherif Bassiouni, M., (a cura di), *La cooperazione internazionale per la prevenzione e la repressione della criminalità organizzata e del terrorismo*, Giuffrè Editore, Milano, 2005, pp. 213-232.

<sup>2</sup> Radu, Florin Răzvan, (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008, disponibil la [http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx).

Participarea României la realizarea spațiului judiciar penal european impune elaborarea și aplicarea unor măsuri care vizează consolidarea cooperării judiciare în materie penală între România și alte state membre ale Uniunii Europene (de exemplu, Italia)<sup>1</sup>: a) stabilirea unui dialog politic permanent, prin întâlniri periodice la nivel de ministru al justiției, precum și în cadrul Consiliului Uniunii Europene; b) organizarea de întâlniri regulate ale experților în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate, a corupției și a terorismului; c) constituirea unei echipe comune de anchetă pentru îmbunătățirea cooperării și pentru accelerarea procedurilor referitoare la transferarea, în țările lor de origine, a persoanelor condamnate; d) realizarea unui schimb permanent de informații cu privire la legislația și practica națională în domeniul cooperării judiciare în materie penală, în conformitate cu instrumentele juridice internaționale și europene relevante; d) elaborarea unui Ghid de bune practici în domeniul cooperării judiciare directe în materie penală, în special cu privire la aplicarea mandatului european de arestare, comisii rogatorii internaționale, audierile prin videoconferință; înfățișarea în statul solicitant a martorilor, experților și a persoanelor urmărite; notificarea actelor de procedură care se întocmesc ori se depun într-un proces penal, supravegherea transfrontalieră.

### **Referințe bibliografice:**

- Bîrsan, Corneliu, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I, Editura All Beck, București, 2005.
- Boroi, Alexandru, Rusu, Ioan, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală*, Editura C.H.Beck, București, 2008.
- Consolidarea cadrului instituțional și legislativ în domeniul cooperării judiciare internaționale. Cooperarea judiciară în materie penală (Manual)*, Proiect de Înfrățire între ROMANIA și AUSTRIA PHARE RO 2005/IB/JH 03, [http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/Doc%20Manual\\_Criminal.pdf](http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/Doc%20Manual_Criminal.pdf).
- Crișu, Anastasiu, *Drept procesual penal. Proceduri speciale*. Editura All Beck, București, 2004.
- Declarație comună privind dezvoltarea parteneriatului în domeniul justiției între Ministerul Justiției din România și Ministerul Justiției din Republica Italiană și stabilirea celor mai bune practici pentru intensificarea cooperării judiciare bilaterale în materie penală*, [www.just.ro/Portals/0/Comunicate/.../Declarație%20comună.doc](http://www.just.ro/Portals/0/Comunicate/.../Declarație%20comună.doc).
- Kerchove de, Gilles, "L'espace judiciaire pénal européen après Amsterdam et le sommet de Tampere", în Kerchove de, Gilles, Weyembergh, Anne (eds.), *Vers un espace judiciaire pénal européen. Towards a European Judicial Criminal Area*, Editions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 2000.
- Moldovan, Aurel Teodor, *Expulzarea, extrădarea și readmisia în dreptul internațional*, Editura All Beck, București, 2004.
- Muraru, Ioan, *Constituția României revizuită*, Editura All Beck, București, 2004.
- Nunzi, Alfredo, "La Convenzione delle Nazioni Unite contro la criminalità organizzata transnazionale", în Cherif Bassiouni, M., (a cura di), *La cooperazione internazionale per la prevenzione e la repressione della criminalità organizzata e del terrorismo*, Giuffrè Editore, Milano, 2005.
- Pașca, Viorel, Mancaș, Ramiro, *Drept penal. Parte generală*, Editura Universitas Timisiensis, Timișoara, 2002.
- Pradel, Jean, *Droit pénal comparé*, Dalloz, Paris, 1995.
- Radu, Florin Răzvan, "Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală – un pas important spre integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene și un răspuns ferm la noile provocări ale criminalității transnaționale", în revista *Dreptul*, nr.11/2004, <http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/6%20sub%20link%20-%20prezentare%20L%20302%202004.doc>.
- Radu, Florin Răzvan, (coord.), *Ghid de cooperare judiciară internațională în materie penală*, 2008,

---

<sup>1</sup> *Declarație comună privind dezvoltarea parteneriatului în domeniul justiției între Ministerul Justiției din România și Ministerul Justiției din Republica Italiană și stabilirea celor mai bune practici pentru intensificarea cooperării judiciare bilaterale în materie penală*, disponibilă la [www.just.ro/Portals/0/Comunicate/.../Declarație%20comună.doc](http://www.just.ro/Portals/0/Comunicate/.../Declarație%20comună.doc).

[http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/tabid/606/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/tabid/606/Default.aspx).

Tudor, Georgiana, Constantinescu, Mariana, *Mandatul european de arestare. Aspecte teoretice și practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2009.

Volonciu, Nicolae, *Tratat de procedură penală*, vol. II, Editura Paideia, București, 2003.

Weyembergh, Anne, "L'avenir des mecanismes de coopération judiciaire pénale entre les Etats membres de l'Union européenne", în Kerchove de, Gilles, Weyembergh, Anne (eds.), *Vers un espace judiciaire penal europeen. Towards a European Judicial Criminal Area*, Editions de l'Universite de Bruxelles, Bruxelles, 2000.

### **Legislație**

*Legea nr. 565/2002 de ratificare a Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, și Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare*, New York, 15.11.2000,

[http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/Extr%C4%83dare/Conven%C5%A3iiONU/tabid/890/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/Extr%C4%83dare/Conven%C5%A3iiONU/tabid/890/Default.aspx).

*Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006*,

[http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83\\_penala/Legisla%C5%A3iena%C5%A3ional%C4%83/tabid/811/Default.aspx](http://www.just.ro/Sections/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83_penala/Legisla%C5%A3iena%C5%A3ional%C4%83/tabid/811/Default.aspx).

*Tratatul de la Lisabona -Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene*, Brussels, 30 April 2008,

[http://europa.eu/lisbon\\_treaty/index\\_ro.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/index_ro.htm).

*DECIZIA-CADRU A CONSILIULUI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI)*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:06:32002F0584:RO:PDF>.

*DECIZIA-CADRU 2009/299/JAI A CONSILIULUI din 26 februarie 2009 de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:081:0024:0036:RO:PDF>.

*Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene*,

<http://www.just.ro/Portals/0/CooperareJudiciara/GhidCooperare%20Penal/Asistenta/Conventii/ONU/Conventia%20din%202000.pdf>